

Inserati se sprejemajo in velja
ristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ce a primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N.ročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
ovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izohaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Gospodarska beda.

Pri naših političnih bojih le preradi pozabimo na žalostno gospodarsko stanje, ki bolj ko kaj družega teži naš narod. Edina tolažba pri tem nam je še ta, da drugodi tudi ni dosti bolje. Odkar je grozni denarni polom na Dunaji uničil, ali bolje, požrl toliko narodnega premoženja, še več pa škodoval s tem, da je uničil ves kredit, ne more si promet več na noge pomagati. Od vseh strani se čujejo tožbe o pomanjkanju denarja in kredita, oslabi kupčiji in obrtniji, o pomanjkanju zaslužka itd. Najhuje tare nadloga tiste, ki imajo kaj nepremakljivega imenja, kajti ti se lahko primejo za to premoženje, in eksekutivne dražbe so na dnevnem redu; lože se umakne tisti, ki ima premoženje v gotovini, ker njemu se do živnega ne more, ako denar utaji.

Sedanja vlada je sicer obljubila, da hoče gospodarstvo zboljšati; pa obljuba nam še ni zagotovilo, ker ne poznamo nje gospodarskega programa, in ne vemo, ali misli vlada radikalno poprijeti se stvari, ali samo z malenkostnimi sredstvi nekaj krajcarjev prihraniti. Tam kjer se gre za stotine milijonov, ne zadostuje, prihraniti tu pa tam en par sto goldinarjev, treba je ali veliko prihraniti, ali pa poiskati novih zdatnih dohodkov, pa takih, da jih davkoplačevalci ne bodo čutili. Za drugo treba bi bilo povzdigniti obrtnijo in poiskati za trgovino novih, plodonosnih potov; v ta namen pa je treba velike ženjalnosti in ener-

žije, kakor je sedanji vladi nikakor ne moremo pripisovati. Pač pa bi se dalo avstrijsko gospodarstvo uravnati po prvi poti, po poti cenejše notranje uprave. Po federalističnem načelu morala bi se uprava nasloniti na cenejše avtonomne organe, število državnih uradnikov pa zdatno zmanjšati; davke bi lahko pobirali župani in tako bi odpadlo veliko število davkarskih uradnikov; shajalo bi se lahko brez okrajnih glavarstev, ter bi se ta posel zopet izročil okrajnim sodnijam; pri viših sodnijah bi se tudi lahko število izvrstno plačanih uradnikov nekoliko skrčilo; telegraf bi pod dobrim vodstvom lahko državi dobiček donasal, namesto da mora še na vrh plačevati; tudi pri pošti in drugih uradih bi se lahko marsikaj preustrojilo, da bi se uradovalo ceneje; stari uradnikom naj bi se ne dovolila pokojnina, dokler so še čvrsti, kajti dostikrat prevzemo taki potem še veliko težavnejše službe in mladim ljudem kruh pojedó, sami pa na dve strani plačo vlečejo, država pa mora tudi na dve strani plačevati, namreč vpokojenemu uradniku pokojnino, njegovemu nasledniku pa redno plačo.

Vendar mi vidimo pri sedajni vladi toliko cincanja in obotavljanja, da jej ne moremo pripisovati tiste eneržije, ki bi bila za radikalno premembo v notranji upravi potrebna.

Da se vrnemo od splošnih avstrijskih razmer do naših slovenskih nazaj, povdarjamo v prvi vrsti, da nas največ tlači pomanjkanje denarja in kredita. Žalostno je slišati, da sosed

pri sosedu nema 5 gl. kredita, in da mu gre včasih vse posestvo na boben, ker v celi vasi ni mogel dobiti borih 10 ali 20 gl. na posodo. Tako se naš narod iz svojih starodavnih ognjišč preganja, in mi to gledamo križem rok in ne vemo pomoči! Nikdar ni istina, da bi se tu pomagati ne moglo. Kar en sam ne premore, dosegle se bo z druženi mi močmi. V vsaki vasi, ali vsaj v vsakem okraji slovenske domovine naj bi se osnovala ena posojilnica, da bi bili kmetovalci oderuhov rešeni in da bi v domači kasi lahko dobili nekaj goldinarjev v najhujši potrebi. Pisalo se je o tem že dosti, naj se prične že enkrat z dejanjem! O nemožnosti ni treba govoriti, saj ni treba, da bi taka kasa precej premogla več tisočev, saj pravi pregovor, da iz malega izraste veliko.

Omenjamo pa precej, da nikakor ne odobravamo, če take posojilnice precej začno oderuštvo uganjati in zahtevajo za posojila po 7 8 in 10 procentov. Na Tirolskem plačujejo take posojilnice po 3 in 4 procentov, ter posojujejo na 4 ali 5 procentov. Več kmet tudi plačati ne more; ako se više obresti zahtevajo, postane tudi posojilnica njegov pogin, namesto da bi bila dobrotnica. Treba je nekoliko bratoljubja pri takih ustanovah, sicer postanejo goli špekulativni zavodi.

Blagostanje slovenskega naroda dalo bi se še na več načinov povzdigniti, pa rojakom domačinom so večidel roke vezane, ker ima pri sedanji centralistični sistemi le dunajska vlada vso moč v pesteh, deželni zbor kranjski

Rostovski metropolit Dimitrij Tuptalo.

Obraz iz ruske cerkvene povesti.

Po Kostomarovu spisal J. Steklasa.

Med važnimi ruskimi povestniškimi osobami XVII. veka se ne sme pozabiti duhovnik, ki je živel in delal za svoj narod proti koncu tega veka; pa tudi zato, ker njegovo delovanje ni važno samo za tisto dobo, nego za sledeče čase, kajti ruski narod ga je ohranil do danes v pobožnem spominu.

Sv. Dimidrij (po rodu Malorus) zavzimalje eno najbolj bleščečih mest v krogu kijevskih učenjakov, ki so širili po ruski zemlji po Petru Mogili začeto prosveto. On se je rodil v mesticu Makorovi, 50 vrst od Kijeva, na desnem bregu Dnjepra, meseca decembra, l. 1651. Njegov oče je bil kazaški stotnik po imenu Sava Grigorevič Tuptalo, mati se je pa zvala Marija; otrok je bil pri sv. krstu imenovan Danilo.*) Ko je bil malo narastel, poslali so ga roditelji v Kijev na nauke. Oče Danilov je bil čvar kirilovskega samostana in

*) Verjetno je, da ja bila vojvodkinja Radzivilova njegova botra, kar on hasneje v svojem dnevniku spominja; to je bila žena Januša Radzivila, moldavska knjeginja, sestra ženi Timofeja Hmelnickega.

verjetno je, da je živel v Kijevu. Nadaren od prirode živim duhom in globokim čuvstvom, uda se Danilo pobožnemu premissijavanju ter sklene celo postriči se. Žalostna osoda Malorusije je uplivala na to odloko: okoli sebe je videl mladeneč kri, solze, siromaštvo; ena beča je rodila drugo in ni bilo videti konca temu žalostnemu stanju v tem kraju. Tudi nauki se niso mogli v Kijevu v pravem redu predavati. Čisto naravno je bilo, predati se misli o minljivosti povestnega bogastva ter iskati pristanišča v mniškem življenju.

L. 1668 je bil postrižen Danilo v kijevskem kirolskem samostanu po igumenu Meletiju Dziku ter imenovan Dimitrij.*) Čeravno še mlad, vendar je obrnil nase pozornost radi nenavadnega dara v govoru; 25 let star je bil posvečen v gustinskem samostanu po Lazaru Baranoviču za duhovna. Od tega časa je začel Dimitrij potovati od samostana do samostana od kraja do kraja. Kjerkoli se je nastanil, tam je podučeval, in narod se je zbiral okoli njega

*) V Rostovu, v sobici Dimitrijevi se je vzdržala do dandanes slika, ki predočuje, kako mladi Danilo klečeč pred očetom in materjo, prosi za roditeljski blagoslov na vstop v samostan. Člani obitelji so naslikani v maloruskej obleki istega časa.

v trumah. Slava o novem, znamenitem pridigarju se je raznesla od mesta do mesta. Nadškof Lazar Branovič ga je poklical k sebi v Černigov, in Dimitrij je preživel dve leti kot pridigar pri Lazaru Branoviču. Odpravivši se v Litvo, da se pokloni čudotvornej sv. podobi, ki se je nahajalo v Novodvorskem samostanu, bil je Dimitrij poklican za kratek čas kot propovednik v Vilno, a potem ga je pa nagovoril beloruski škof Feodozij Vasiljevič, da se preseli v Sluck. Dimitrij je pridgal tukaj v Preobraženskem samostanu. Ali koncem leta 1679 je umrl njegov pokrovitelj Feodozij, a kmalu za njim je skončal drugi njegov prijatelj, zaštitnik Preobraženskega samostana Skočkevič. In ko je temu poslednjemu govoril še nadgrobno besedo,*) vrnil se je čez en mesec iz Slucka v svoje rojstno mesto. Mladega propovednika so neprenehoma zvali v razna mesta Malorusije. Ataman Samajlovič ga je nagovoril, da se naseli v Baturinju, a kasneje ga je po njegovej priporočbi l. 1681 imenoval Lazaz Baranovič igumenom Maksakovskega samostana. Lazar, ki se je prav rad šalil, kakor je znano, rekel je Dimitriju v svojej ljubeznivosti: „Vi se imenujete Dimitrij in zavoljo

*) Za ta govor je dobil, kakor sam pripoveda, šest vatlov dobrega holandežkega platna.

nema skor nič besede. Ako bi Slovenci svojo osodo sami odločevati smeli, skrbeli bi že davno za dolensko železnico in se tako združili z Bosno, kamor bi se lahko prodajali izdelki slovenske industrije. Slovenci bi bili tudi nekoliko tržaške kupčije na-se potegnili; kajti sramota je res za nas, da mejašimo na morje, pa nemamo nobene svoje kupčijske ladije. Ali je treba in naravno, da so nam Lah in Nemci v Trstu vsi kupčijo prevzeli, in da moramo mi iz četrte roka kupovati, kar bi lahko iz prve roke imeli?

Pokazali bomo še na drugo rano, namreč kako na spodnjem Štajarskem vse najboljše vinograde po dražbah Nemci kupujejo, naši Slovenci morajo pa kot vincarji služiti in za druge delati. Lahko bi se osnoval na Slovenskem kak denarni zavod, ki bi taka posestva kupoval, da ne bi prišla v roke tujcev.

Toda v denarnih zadevah pri nas ni preveč rodoljubja, vsak le gleda, da sam sebe reši, druge pa prepušča njihovi osodi; ali bi mogli sicer mirnim srcem gledati, da si tujci zidajo pri nas „vile“, domači ljudje pa se poganjajo po svetu? Ni zavist in nevošljivost, kar nam to v pero sili, radi privoščimo vsakemu narodu blagostanje, pa v srce nas mora vendar skleti, da bi bil Slovenec na svoji zemlji hlapec pokoren tujemu gospodu.

Potreben bi bil Slovencem velik denaren zavod, kjer bi domačin pomoč našel, in kateri bi nas branil pred sovražnim navalom tujega kapitala. Žalibog je nezaupanje vsled propada banke „Slovenije“ toliko, da se ni nadjati nobene inicijative, in da bomo še dolgo čisto pasivni uklanjali se in robovali tujim podvzetnikom. Prosimo Boga, da nam pošlje bogatega moža, ki ne bo imel samo dosti denarja, ampak tudi srce za narod, pamet za podvzeta in krepko voljo, pomagati revnemu Slovencu na noge! Ta naj nas reši iz sužnjosti tujega kapitala, iz revščine in fizične odvisnosti, iz apatije in boječnosti, iz rok oderuhov in eksekutorjev!

S to željo sklenemo ta članek in želimo, da bi slovenski rodoljubi na to važno stvar svojo pozornost obrnili.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 17. septembra.

V „Bohemio“ se piše, da vlada nikakor ne misli na to, povzdigniti nemščino za državni jezik, ker tu ni treba posebne postave, ker si je nemščina sama že toliko veljavo priborila, da se sme kot državni jezik smatrati. Vlada hoče zato vse pri starem pustiti. — Mi s tem zadnjim stavkom nikakor nismo zadovoljni, kajti to je protipostavno, če se vse pri starem pusti, ker §. 19 drž. osn. postav nam zagotavlja ravnopravnost, v dejanji pa se ta postava ne izvršuje; pri nas se še vse nemški uraduje, in šole so nemške, če misli tedaj vlada to pri starem pustiti, bomo odločno protestirali.

Hrvaški ban Pejačević je razvil svoj program, iz katerega posnamemo: Držati se hoče sedanje ogersko-hrvatske pogodbe kot postavne podlage; odbijati hoče vse napade na hrvaško narodnost; delati hoče na to, da se vojna Krajina kmalo združi s Hrvatsko; občinam hoče bremena olajšati; preustrojiti hoče notranjo upravo in navaditi uradnike na strogo disciplino.

Banov govor je bil v deželnem zboru s pohvalo sprejet.

Cesar je prepotoval Galicijo in se podal v Bukovino, povsod slovesno sprejet.

Med **českimi in madjarskimi** listi se plete razgovor, na kakih podlagi bi se dalo doseči porazumljenje med obema narodoma. Ogerski levičnjaki, kot zakleti sovražniki nemških centralistov, stojé večidel na strani Čehov, ter priporočajo zvezo z njimi. Ako bi se to zgodilo, potem je moč ustavo-vercev za zmirom uničena.

Vnanje države.

Veliko senzacijo zbuja na **Nemškem**, da je Bizmark sam prevzel kupčijsko ministertvo. On hoče vse gospodarske razmere na novo podlago postaviti, Nemčijo hoče zapreti pred sosedi z visoko colnino, da bi s tem zvišal ceno domačih pridelkov in tako zagotovil kmetu in obrtniku više dohodke, obrtnijo hoče s tem braniti, da bo upeljal zopet obrtniške zadrage, (innungen) ter omejil svobodo obrtnije. Poleg tega rojijo mu še različne druge

ideje po glavi, s kterimi bo zdaj eksperimentirati začel; ali so vse njegove misli tudi srečne, to bo pokazala še le skušnja. Eno je gotovo, da ga judje že zdaj obsojajo, očitajo mu, da nič ne razume o gospodarstvu in da bo popolen fisško naredil. Jeza teh ljudi je lahko umljiva, če se pomisli, da je sedanja gospodarska sistema državnih dolgov, svobodne kupčije in obrtnije, zidanja železnic na državne stroške, oproščanja kapitala od davka itd. največ judom, špekulantom, bankirjem, fabrikantom in takim ljudem v korist služila; če se pa vse preustroji po Bizmarkovih idejah, potem bodo marsiktero teh dobrot zgubili.

Vojne barke evropskih sil so že zbrane pred Dulcignom in general Seymour bo te dni turškemu poveljniku v mestu naznanil, naj predá Črnogorcem, kedar obrok preteče, začele bodo barke v mesto streljati, Črnogorci pa bodo od suhe zemlje naredili naskok na mesto; v ta namen stoji črnogorska vojska že na meji.

Vest, da se hoče **rumunski** knez za kralja proglasiti, razgovarja se še vedno, ter dajejo listi knezu upanje, da bo to dosegel, med tem ko pri srbskem Milanu kažejo na njegovo priprosto rodovino.

Grki izjavljajo, da se nečejo zvezati ne s Srbi, ne z Bolgari. Če hočejo osamljeni ostati, bodo pa sami tepeni, ter ne bodo nič dosegli.

Izjave nemškega poslanca **Varbüll-lerja** postajajo sitne za nemško diplomacijo. Uradni listi dobili so toraj nalogo, stigmatizirati te izjave kot neresnične, ter Varbülllerja kot nevedneža na sramotni oder postaviti. V Parizu so naredile te izjave veliko senzacije, posebno razkačen je bojda Waddington, in se hoče pri prvi priložnosti pred svetom opravičiti.

Izvirni dopisi.

Iz Logaca, 15. sept. V torek 7. dne t. m. imeli smo tukaj vesel dan. O 3/4. uri zjutraj naznanil je pok možnarjev v Doljnem Logacu, da se je z brzovlakom pripeljal preblagorodni gospod dež. predsednik A. Winkler.

tega želim vam ne samo igumenstvo, nego tudi mitro. Naj dobi tedaj Dimitrij mitro.“ Sledeče leto je postal Dimitrij Baturinskim igumenom. Ali prebivanje v Baturinu mu ni šlo prav po duši; v sledečem letu je namreč popustil igumenstvo ter odšel v Kijevo-pečersko Lavro, kjer je bil z veseljem sprejet od arhimandrita Barlaama Jasinskega. Tukaj je začel Dimitrij sestavljati življenje svetnikov — Žitii Minej-svete Legende. Le to delo je bil začel že Peter Mogila, ali ga ni bil dogotovil. Čez dve leti najdemo Dimitrija iznova kot igumena samostana Nikolajevskega v Baturinju. Ne znamo, kako ga je zadel pad Samajloviča, ali hudega vpliva vse to ni imelo nanj. Naslednik Samajlovičev Mazepa je bil tudi prijazen Dimitriju. Svršivši polovico svojih Minej postal je Dimitrij v Moskva Makarjevske Minej. *) izvestil, da je on napisal novo delo ter prosil dozvole za tisek od patriarha Joakima, ali ker dovoljenja dolgo ni dobil, oddal je svoje dune v tisek v Kijevo-pečersko Lavro, pod nadzorom arhimandrita Barlaama. Patrijarh, ssesnavši to, je bil jako nezadovoljen, prepiral s, zahteval da se neka mesta v tisku popravijo ter zabranil dalje tiskati brez njegovega dovoljenja.

*) Posodil jih je iz Moskve Gizel, ki je mislil pisati, Minei, ali ni dospel.

nja; vendar pa se je Dimitrij vmaknil daljnemu preganjanju. On se je podal skupaj z Mazepo v Moskvo ravno v času največih zmešnjav pri padu čarovne Sofije (l. 1689) ter vspel pridobiti zase Joakima, ki mu je podelil blagoslov pri njegovem podvzetju. Povrativši se Dimitrij v svojo domovino živel je večidel v Baturinu ter se trudil pri svojem delu. Naslednik Joakimov, patrijarh Adrian se ni protivil niti najmanje proti tisku, nego je celo, postavivši na kijevske metropolijo pečerskega arhimandrita Barlaama, njega prosil, da sodelju pri tiskanju Dimitrijevih Minej;

L. 1692 je Dimitrij zopet popustil igumenstvo, da si mogel izključljivo baviti s pisanjem svojih Minej; ali l. 1694 so ga zopet prisilili da prevzame igumenstvo v gluhovskem samostanu, a l. 1697 ga je poklical naslednik Lazara Branoviča, Ivan Maksimovič v Černigov, ter ga imenoval arhimandritom Eleckega samostana. Povrh svojih minej pa je sestavljal in govoril Dimitrij tudi mnogo pridig. Čez dve leti so ga prestavili v Novgorod-Severskij Spaskij samostan in tukaj je on l. 1706 svršil tri četvrti svojih minej ter jih natiskal v Lavri; kmalu na za tem pa ga je nepričakovana osoda daleč premaknila. Peter veliki je iskal vrednega duhovna za nameščenje stolice sibir-

skega mitropolita ter naložil kijevske metropolitu Barlaamu, da mu pošlje v Moskvo takega arhimandrita, ki bi bil sposoben za to mesto. V februarju l. 1701 je prišel Dimitrij na carsko zapoved v Moskvo, a 23. marca je bil povzdignjen na čast nadškofovsko.

Ali Dimitrij star že petdeset let, je bil slabega zdravja; težko bi mu bilo potovati v dalek nepoznat in divji svet. On je obolel. Peter seznavši to, je prišel sam k njemu ter rekel, da je Dimitrij bolj žalosten nego bolan; potem pa je zahteval, da mu pove iskreno uzrok svoje žalosti. „Mene“ pravi Dimitrij „hočejo poslati v pust kraj, ki bi bil škodljiv mojemu zdravju, a sem dolžen — dokončati „Življenje svetnikov.“ — „Ostani v Moskvi“ rekel mu je na to Peter.

Dimitrij je ostal v Moskvi, zbližal se in sprijateljil s svojim zemljakom Štefanom Javorskim, ki je bil čuvar patrijarhovega prestola, ter nadaljeval svoje Minei.

V januarju l. 1702, po smrti rostovskega metropolita Josafa, je naznačil Petra Dimitrija za Rostov. Leto je bilo zadnje prebivališče Dimitrijevo. Prispevši v svojo škofijo, odredil je precej v stolnej cerkvi mesto za svoj grob ter rekel: „To je pokoj moj, tukaj se bom vselil za veke.“

Koj na kolodvoru, kjer se je pridružil njegovemu spremstvu tukajšnji gospod okrajni glavar, pozdravili so ga navdušeno v velikem številu zbrani doljnologaški občani s streljanjem in živjoklici in sprejel ga je slovesno ondodni občinski zastop z požarno brambo, ktere pevski zbor je zapel dve slovenski pesmi.

Pozneje pričelo se je pregledovanje gojzda doljnologaške občine.

Med tem se je pripravljala Gornji Logac za dostojni sprejem tolikanj ljubljene gospoda; žalibog, da je vest o tem visocem prihodu prišla tako pozno, drugače bil bi sprejem veliko slovesniši. Sicer pa moram priznati, da v tako pičlo odmerjenem času storilo se je, kar je bilo mogoče. V sredi vasi čez veliko cesto napravil se je lep slavolok z napisoma: „Dobro došli!“ in „Slava gospodu deželnemu predsedniku!“ Na grajski strehi plapolala je navadna cesarska zastava, farovž, zvonika farne in podružniške cerkve na Tabru kakor tudi hiši ob cesti lepotečile so deloma cesarske, deloma narodne zastave. Pri slavoloku čakal je gornjelogaški občinski zastop in šolska mladina s svojo zastavo.

Ko je vzvišeni gospod prihajal, začeli so pokati možnarji na Tabru. Ob 1/4. uri prišel je gospod deželni predsednik k slavoloku, kjer ga je s kratkim nagovorom pozdravil g. župan v imenu zbranega občinskega zastopa in cele gornjelogaške občine ter mu ob enem naznanil, da ga je občinski zastop v znamenje visocega spoštovanja enoglasno izvolil svojega častnega uda. Potem je učenka Franja Rihar s kratkim govorom v imenu šolske mladine častitala g. dežel. predsedniku ter mu podarila šopek, kojega je g. dežel. predsednik tudi prijazno sprejel in na to od vsih spremljan je podal v grajsko dvorišče, kjer mu je g. okrajni glavar predstavil zbrane c. k. uradnike.

Ko si je g. dežel. predsednik nekoliko ogledal uradne sobe, predstavil se mu je še cerkveni zastop in ga pozdravil v imenu cele logaške fare. Med obedom so doljni- in gornjilogaški pevci združeni pevali cesarsko in druge narodne pesmi na grajskem dvorišču; seveda možnarji med tem niso prejenjali oznanjevat bivanje visocega gosta.

Tukaj je on dovršil svoj mnogoletni trud „Življenje Svetnikov“, ki je bilo natiskano popolnoma l. 1705 v tiskarni Kijevskopečerske Lavre. Po svojem običaju je govoril Dimitrij tudi v Rostovu svoje pridige; v Rostovu so ga, kakor v Malorusiji obljubili ter dohajali od vseh strani poslušat ga. Ali v veliko ruskem kraju ga je čakalo mnogo dela. Dimitrij, upoznajući se z velikoruskim svečenstvom, preplašil se je skrajne njegove nevednosti in pomanjkanja prave pobožnosti. „Neposleni duhovni“ — govori on v svojej poslanici k svečenikom — so tako leni, da ne hodijo k ubogim bolnikom previditi jih s sv. zakramenti, nego k bogatim vendar gredo, siromaki pa morajo umirati brez svetotajstev. — Dogodilo se je nam na potu v Jaroslavl, da smo se podali v bližnjo vas k duhovnu, kterelega smo vprašali: „Kje imaš ti žive Kristusove tajne?“ Pop ni razumel mojega vprašanja. Jaz sem vprašal: „Kje je telo Kristusovo?“ — Pop zopet ni zapopadel mojih besedi. Tedaj ga vpraša eden od mojih duhovnov: „Kje je zapas (hrana)?“ Tedaj vzame pop neopran kelih v roke ter pokaže tako v nebrigi shranjeno veliko svetotajstvo... To je strašno, nebo in zemlja se mora prepasti radi tega. Prečasite

Po dokončanem obedu obiskal je g. dežel. predsednik tudi farno cerkev in šolo, pri kateri priliki pozdravljali so ga zvonovi s pritkavanjem; potem je bilo zopet pregledovanje gojzda gornje logaške občine in na to vernitev iz Rakeka v Ljubljano. Ko je zvečer po 9. uri naznanil pek možnarjev v Doljnem Logacu, da je prišel brzovlak, ki je vozil g. dežel. predsednika v Ljubljano, pri kateri priliki so še enkrat pozdravili doljnologaški občani velečastitega gospoda z živjoklici in mu na čast vas razsvetlili; odgovarjali so tudi gornjilogaški možnarji in bila je tudi cerkvska vas lepo razsvitljena.

Vtis, ki ga je pri nas naredil vzvišeni gospod deželni predsednik, naj naznamim le s temi besedami, s kojimi izrečem toplo željo vsih Logačanov: „Bog ga nam ohrani mnogaja leta!“

Tudi 50rojstni dan presv. cesarja smo pri nas dostojno slavili. Na predvečer zapalili smo na bližnjem griču velikanski kres, pri kojem je zapela šolska mladina navdušeno vse kitice cesarske pesmi; med posamnimi kiticami pa so bobneli možnarji. Kmalu potem zagledali smo požarno brambo z vrhuško godbo se pomikati iz Doljnega Logaca v Gornji Logac, kjer so se za nekaj časa ustavili pred gradom. Na praznik sam pa je bila slovesna sv. maša, pri kateri se je pela dr. Benz-eva maša v „F.“. Bili so navzoči vsi c. k. uradniki, občinski zastop in požarna bramba iz Doljnega Logaca.

Po dokončani daritvi sv. maše častitali so gosp. okr. glavarju kot cesarjevemu namestniku c. k. uradniki, oba občinska zastopa in farno duhovenstvo s prošnjo, naj se naznani to častitanje na višje mesto, kar se je tudi zgodilo. Veselo sem zapazil pri tej priliki, da je gosp. okr. glavar v prav gladki in lepi slovensčini odgovarjal na posamezna voščila.

Dovolice, da omenim še 16. dan velikega srpana, koji dan je tudi pek možnarjev med slovesnim pritkovanjem zvonov naznanjal neko znamenitost — in sicer to, da je farne strehe stolp dobil zopet svojo zares že silno potrebno streho, ki mu jo je požgal ovi veliki požar l. 1876 — streho s kuprom pokrito in tako okusno izdelano, da izvedenci pravijo, da bi

Kristusove tajne drži svečenik ne v cerkvi na oltarju, nego pri sebi med različnimi mrčesi, s kterimi on in njegovi domači žive in počivajo. Da bi take zlorabe odstranil, spisal je Dimitrij nekoliko poslanic duhovnom s podukom, kako se imajo ponašati ter videl tudi potrebo, da se položi temelj književnoj prosveti. On je odprl v Rostovu duhovno učilišče ali seminar, ki se je delil na tri razrede ter ime! za Dimitrija do 200 učencev. On je vzdržal to učilišče iz svojih lastnih dohodkov, zanimal se zanj z veliko ljubeznijo, sam se osvedočeval o vspehu učencev, skrbel za njihovo pravost in pobožnost; a po leti jih je zbiral okoli sebe na svojem zamestnem dvorcu, tumačil jim sam mesta iz sv. pisma, občeval z njimi neobičajno krotko, po očetovsko ter je bil od vseh obljubljen. To je bil prvi primer velikanskih seminarov. Zarad obče nevednosti pa je težilo velikorusko zemljo še eno drugo zlo — namreč razkol; pa tudi proti temu zlu boriti se, si je smatral Dimitrij za dolžnost. On je napisal obširno delo proti razkolu. — „Raziskovanje razkola v krščanski veri,“ a ko je Peter izdal ukaz o tem, da morajo vsi brado briti, to je napisal Dimitrij razpravo o britju brade, v kterem je dokazoval, da bri-

bil logaški stolp zdaj naj lepši v celem logaškem okraju. Slava za to vrlim Logačanom, ki so se pri dandanašnjem splošnem denarnem pomanjkanju tako darežljive pokazali, da so pri nabiranju po hišah in dvakratnem cerkvenem darovanju dajali zdatne prostovoljne darove, akoravno so morali že po konkurentnem potu sebi pripadni del odšteti. Pokazali so s tem, da jim je veliko ležeče na lepoti hiše božje.

Slava pa tudi preč. g. župniku M. Markiču; kajti pri silnem nasprotovanju, ki se je godilo in večkratnih obravnavah, in pri groznem primanjkleju, ki ga je pokazalo začeto delo, gre hvala sebosno njihovi neustrašenosti in veliki potrpežljivosti, da je farni zvonik dobil enkrat svojo streho.

Naj še dostavim, da z žalostjo beremo po deželi o zažigalcih „Slovenca“, ki ga smatramo za prvi slovenski list; le škoda, da ni dnevnik, ker ga ljudstvo vrlo rado prebira! Tako početje je vsakako znamenje slabosti, ali celó surovosti. Kaj bi taki storili sè „Slovenčevim“ sagovornikom? In je še varno iti v čitalnico?*)

Od Štirskace meje, 15. sept. (Zažigatev „Slovenca“. Ceciljanstvo.) — Hencej vendar, mili „Slovenec“, kaj si pa učinil, da so te zasmodili in raztrgali? Stari pisalci pripovedujejo, da tica fenix v arabskih puščavah živi celó do 600 let. Kedar se jej pa konec življenja bliža, si napravi gnejzdo iz mire, kadil in drugih dišav, ter gre v njo in se čez nekaj časa spremeni v pepel. Iz tega pepela pa se zopet prerodi v poprejšnjega, pomlajenega in še bolj čvrstega tiča.

Enaka osoda je menda tudi Tebi odmenjena. Ako vsa znamenja ne goljufajo, moraš

*) Zarad tega bodite brez skrbi. Zvedeli smo pač, da so mnogi sklenili, ne več zahajati v čitalnico (posebno duhovni in kmetiški možje), dokler znani „gadje“ tam smejo po svojem razsajati, ali zagotovitvam, da ta „glorija“ je že precéj pri kraji in da bo nazadnje prišel gostilničar z metlo nad nje, kakor je prišel že marsikteri, komur so goste odganjali. Zatoraj le pridite brez vse skrbi, dr. V. še ni nobenega snedel in ga tudi ne bo, če Bog dá. Sežgal pa „Slovenca“ ni on, marveč Davorin Jenko, znani skladatelj „Naprēja“, ki je prišel z Beligrada — pa ne nalašč sežigat „Slovenca.“ Morda mu bo žal za to.

Vredn.

janje brade ni greh. Sam Dimitrij pripoveda, kako sta dva nestora Velikorusa vstavila arhierja pri izlazu iz cerkve posle službe božje ter ga popraševala: kako on misli? Ona sta pripravna raje položiti glavo na ploh, da jima se odseka, nego da dasta brado obriti. — A kaj zopet zraste, — vpraša jih Dimitrij — brada ali glava? — Brada, sta mu rekla. Tedaj vama je bolje dati brado, nego glavo; brada bode zrastla tolikokrat, kolikorkrat se bode obrila, a odsekana glava se nemore nič več s telesom spojiti, razun — pri vstajenju mrtvih! — Dimitrij je govoril bradoljubiteljem, da se oni brez uzroka boje briti brado, misleči, da bi tako mogli nagrđiti obraz in spodobo božjo; dokazivaje jim, da obraz in spodoba božja ni v telesu, ne v vidnem obrazu človeškem, nego v duši njegovej. Peter Veliki je našel v rostovskem metropolitu podpornika pri svojih novih reformah. Dimitrij v svojej velikej pobožnosti ni mogel razumeti, zakaj se Velikorusi tako trdorbno bore proti brijanju brade, kajti on se je rodil v Malorusiji, kjer so Kazaki že davno brili brade in kjer je ta običaj bil vsenaroden. (Dalje prih.)

iz lastnega pepela enako fenix-u v novi moči preroben, čvrsteji izustati in nad 600 let živeti, kajti veruj mi, da ne enega med mnogimi nisem slišal odobravati čudno taktiko mladičev „Naroda“, pač pa sem čul marsiktero britko čez nje. Ako tako dalje pojde, se morajo postarani mladiči vpepeliti, da nikdar več ne izustanejo, oni Tebi jamo kopljejo, a sami se že vanjo prekucujejo. Ni se toraj čuditi, da je „antipatija“ do „Narodovcev“ z dnevom večja, tudi pri onih, koji so dosihdob z njimi simpatizirali. Ti pa v posesti simpatije slehernega rodoljuba, akoravno sežgan, enako fenixu iz lastnega pepela ustajaš, se vidoma okrepuješ, ne zmené se za pik podrepne muhe. Ko Ti ravno te vrstice pišem, me čudni čuti obhajajo, mislé na vse „afère“, koje so se v teku enega leta med nami peščico Slovencev, tedaj v lastnem taboru — v veliko tugo nam samim in občo radost našim nasprotnikom pripetile. Nečem Ti jih ponavljati ter hudo kri vročiti, a nekaj mi je na srci, česar zamolčati ne morem. —

Znano Ti je, vrli „Slovenec“! koliko črnila se je o svojem času potratilo, koliko žolča po nepotrebnem razlilo zaradi ceciljanskega petja. Sem rekel: po nepotrebnem, kajti oni „ravs“ in „kavs“ „Naroda“ contra „Brencelj“ bi se bil bolje med štirimi stenami v dvorani knezoškofijske palače izbral in mislilo nas je mnogo o tej prevažni, strogo cerkveni stvari svoje mnenje izjaviti pri prihodnjem občnem zboru ceciljanskem. Ali glej! Zbor je napovedan na 13. dan septembra. Drzmem te vljudo zaprositi, ljubi „Slovenec“! blagovoli vprašati ceciljanski odbor, recte predsednika: Zakaj je odmenil občni zbor ravno na 13. dan septembra? Morda zavoljo tega, ker je pondeljek in na ta dan, koj po nedelji, sleherni tudi še tako oddaljen duhoven od štirské ali hrvatske meje do devete ure lahko z enim skokom v Ljubljano skoči? Morda zavolj tega, ker je ta teden posv. slad. imenu Marije, tedaj celi teden odpuški za verne in se duhovnik brezoziroma na svoje ovčice lahko oddalji ter se njim samim odpustke deliti pusti? Ali zavoljo tega, ker je kvaterni teden, v kojem se duhovnu najbolje spodobi krog kolovratiti? Ali pa je morda vzrok kje drugje iskati? Vsa ta vprašanja „sine ira et studio“ staviš slavnemu odboru ceciljanstva v pomislek.

Antiquisitor.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. septembra.

(Srednje in ljudske šole) v Ljubljani so se pričele včeraj, v četrtek pa je bila slovesna sv. maša v stolni cerkvi. Na gimnaziji je vsega skup 646 učencev, v prvi razred se jih je sprejelo 152, namreč 95 v slovenski, a 57 v nemški oddelek. Za prvega se jih je oglasilo še veliko več, pa vodja ni vseh sprejel, posebno z gorenjske strani ne, ker se je v Kranji letos zopet pričela gimnazija. Zoper to gimnazijo pa rujejo nemškutarji, v dunajski list „N. Fr. Presse“ piše namreč nekdo z Radolice, da duhovščina vnema ljudi posebno zájno zato, da bi gorenjski sinovi ne hodili v nemške šole na Koroško. To pač ni res, saj tudi kranjska gimnazija ni slovenska, kakor tudi večina profesorjev ne, nemščine se toraj tudi v Kranji uči več nego je potrebno in koristno, saj skušnja uči, da dijaki, ki pridejo s te šole, med vsemi jeziki znajo najbolje nemškega, ki je materinščini vedno na poti in jo preraste kakor plevel žito.

(Ponočno razgrajanje) S starega trga nam je došla pritožba, da je v rožnih ulicah skoro vsako noč veliko razgrajanje; posebno na voglu, kjer je neka gostilnica, je ponočno upitje in rujojenje veliko. Sosedje toraj mislijo, da bi bilo dobro, če bi se sem ter tje tudi tam pokazal kak policaj in pregledal tam shajajočo se zanimivo družbo.

(Godba) bo jutri zvečer v spodnjih prostorih čitalnice ljubljanske, godla bo družba gosp. Mayerja. Prihodnji četrtek pa bo tu ob isti godbi „sokolski večer.“

(„Brencelj“ št. 8.) pride dobro osoljen in zabeljen danes na svitlo. Blaga ima toliko in tako raznovrstnega, da ga bodo bralci gotovo veseli in tudi lahko pogrešali podobe, ktere ta pot ni na zadnji strani.

(Svojim volilcem) poroča državni poslanec notranjskih kmetiških občin, gosp. Adolf Obreza o svojem in državnega zbora delovanji v posebni dve poli obsegajoči knjigi, ktera je v ličnem tisku prišla ravnokar v Blaznikovi tiskarni na svitlo in se bo razposlala volilcem. Gospod poslanec pravi v vvodu, da je skonca mislil sklicati shod volilcev in poročati jim ustmeno, a ta pot se mu je zdel nepripraven posebno zavoljo volilcev, zato se je odločil za poročilo v drobni knjižici, ktero lahko vsak volilec priležno bere. Poročilo obsega važnejše posebno našo domovino zadevajoče reči, ki so se obravnavale v zbornici, in je prav razložno, lahko umljivo, da bo vsak volilec knjižice gotovo vesel. Gosp. Obreza je dozdej prvi slovenski poslanec, ki je račun o svojem delovanji tiskan podal, naj bi ga drugi posnemali! — O mikavni knjižici bomo že še nadrobneje spregovorili.

Razne reči.

— V Trstu je bil od 4. do 13. sept. misijon pri sv. novem Antonu. Vodil ga je č. g. Doljak ter imel vsak dan tri govore, in sicer v slovenskem jeziku. Vdeleževzlo se ga je mnogo ljudstva, ker je bila velika cerkev vselej polna, ter jih pri sklepu mnogo notri ni moglo. Obhajanih je bilo blizo 7000. Čast. g. Doljak sam se je izrazil pri zadnjem govoru, da je bil eden najlepših misijonov, ktere je do zdaj imel, hvalil ljudstvo zaradi lepega in in spodobnega obnašanja. Bog daj obilnega sadu.

— O smrti roparja Guzeja. Potruje se vest, da so žandarji ustrelili v Jelcah pri Kozjem glasovitega spodnještajarskega roparja Guzeja. Leta 1878 je bil Guzej všel iz ječe v Rogatcu, ter se od tega časa klatil po spodnjem Štajarskem. Ker ga niso mogli vjeti, postal je vedno bolj predrzen. Lani 12. rožnika je ustrelil občinskega briča v Šenčurju in od tega časa so se ga ljudje bali, ter si niso upali, izdati ga, čeravno je bilo 150 gld. razpisanih na njegovo glavo. Nazadnje je že kar pri belem dnevi hodil po vaseh. Nedavno se je s svojo ljubico v kočiji vozil po toplicah. Ko so šli za njim, je všel v gojzd. Nosil je tudi ponarejene brade. V Jelcah se je skrival pri nekem krčmarju. Ko so žandarji to zvedeli, so hišo obstopili, in Guzej je moral v klet bežati. Od tod je neprenehoma na žandarje streljal, žandarji pa na njega. Ranil je dva žandarja. Slednjič je prišlo še več žandarjev in streljali so na Guzeja tako, da je imel pet krogelj v sebi, ko se je na tla zgrudil. Še malo prej je žandarje strašil, naj ga pusté, ker on ima še 100 strelav za nje; „podal se pa ne bom, raje umrjem“, pristavil je še. Tega straha

so tedaj spodnji Štajarci rešeni. Pripoveduje pa se, da ni Guzej vsega naredil, kar so mu podtikali, ampak da so drugi lumpi na njegovo ime kradli in ropali, in potem raztrosili vest, da je Guzej to naredil.

— Zdravilo zoper griz steklega psa. Če je koga stekel pes vgriznil, priporoča mu nekdo ta le pomoček: Nemudoma naj se podá v potno kopelj (schwitzbad), ter naj se dobro prepoti tako dolgo, da potenje samo preneha. Ako je bil tisti dan vgriznjen, pomaga že enokratno prepotenje; ako je bil pa vgriznjen že pred 24 urami, treba se je prepotiti večkrat. Na deželi, kjer nemajo takih kopelj, naj se vsede vgriznjeni brez vsake obleke na stol z ratrganim sedalom, potem se ogrne z rjuhami, pod stol pa se postavi skledica s špiritom in ta špirit se zažge; ta goreči špirit ga bo tako ogrel, da se bo začel potiti, in v tem stanji naj ostane tako dolgo, da potenje samo od sebe neha.

— Slavofobija. Dunajčani, ki nam očitajo malenkostno in strastno sovraštvo do Nemcev, hodijo nam z jako grdim izgledom naprej. Ker je tam menda nek Čeh odprl krčmo „pri Crnihori“, pravi „W. Tagblatt“, da je ta krčma posvečena vsem nosorezcem! Isti list se huduje, da godejo nekteri orglarji invalidi tudi češko pesem „kde domov moj.“ Ali se spodobi za tako velik narod, kakor je nemški, da se ustraši pred nedolžno slovansko pesmico?

— Zasuta vas. Pri Osijah na Koroškem so se vtrgali oblaki, gromadna voda je odnesla seboj velik del hriba, valeč pred sabo cele skale, in posula je vas Steindorf. V desetih minutah je bilo vse podrto in uničeno. K sreči so se ljudje še za časa rešili. Beda je velika, polje je za dolgo časa pokončano.

— Maščevanja kočijaža. V Ameriki se je zaljubila hči nekega bogatina v domačega kočijaža, ter se z njim skrivé poročila. Očetu pa to ni bilo všeč, preganjal je svojega zeta z vsem sovraštvom. Ko so prišle pa volitve, kandidiral je oni bogatin, njegov zet pa je naščuval vse kočijaže, strežaje, izvoščike in take ljudi, da so se tej kandidaturi zoperstavili, in bogatin ni bil voljen. Tako se je maščeval kočijaž, ki je pozneje postal samostojen izvoščik. Pri nas bi kaj tacega ne bilo močé, ker nemamo občne volilne pravice.

— Tuja konkurenca. Severoamerikanske države so prodale v enem letu do sedemdeset milijonov hektolitrov pšenice v Evropo. K tem pride pa še Kanada, ki ima sama toliko polja, ko Francija, Anglija, Holandija in Belgija skupaj. Konkurirajo pa z nami še Avstralija, južna Amerika in izhodna Indija. Ker tam žito prej dozori, pripeljejo ga lahko že mesca maja na trg, pri nas pa dozori še le koncem julija. V teh deželah imajo malo stroškov za državne dolgove, za vojaščino in upravo, in vsled manjših davkov lahko tudi žito boljši kup dajo. Namesto da bi Avstrija žito prodajala, mora se še sama boriti s konkurenco tujega žita. Kako bi se tu pomagalo? Na Angležkem in Francozkem so znižali gruntni davek, spoznavajoči, da mora pri teh davkih kmečki stan konec vzeti. Najbrž bo tudi Avstrija prisiljena, preustrojiti davkarsko postavu na korist kmetovalcem.

Telegrafične denarne cene 16. septembra.

Papirna renta 72.57 — Sreberna renta 73.75 — Zlata renta 88.60 — 1860letno državno posojilo 131.75 — Bankine akcije 835 — Kreditne akcije 186. — — London 118.25 — — Ces. kr. cekini 5.67. — 20-frankov 9.41.